

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT YONKERS, NEW YORK AND OTHER MAILING ADDRESSES

Ч.12 ЮНКЕРС Н.Й. 6ГО ИЮНЯ 1997, YONKERS, N.Y., JUNE 6 1997, VOL. LXX, NO.12

ПРОФ. ЗБІГНЕВ БЖЕЗІНСКІ ПРО УКРАЇНУ

Розмова кореспондента польської газети Nowy Dziennik, поміщена 31-го січня 1997 року, дає інтересні інформації про ролі, яку повинна виконати теперішня Україна в світовій політиці. Подаємо важливіші висказання проф. Збігнева Бжезінського на питання кореспондента Євгенія Тузов-Любанського.

- Професоре, як на Вашу думку проходить процес суспільної і політичної трансформації в державах Європи Східної і Середньої?

- Розмаїто. В Польщі, для приміра, чи в Чехах демократизація і реформи ринкови проходять скорше, як на Україні. А на Україні активніше розвивається демократія, чим в Росії. Культура політична в таких краях як Польща або Чехи єст близша Заходови, хотья сут ту велики впливи тоталітарного мислення, бо оба краї по Другой Світовий войні належали до комуністичної системи. Тот період, без сумніву, вплинув на ментальность Поляков і Чехов. На Україні впливи тоталітаризму были ищи більши, бо Україна довгий час была державом совітском. Натоміст В Росії єст закорінений тоталітаризм найглибше, бо там большевизм прийшов до власти в 1917 р. Отож, чим далій на схід Європи, тим більше розвинуте тоталітарне мислення, чим більше тоталітаризму, з тим більшим спротивом проходить процес суспільної і політичної трансформації.

- Яку ролі грає незалежность України в процесі розширення НАТО на Схід?

- Будучность Середньої Європи буде залежна в великій мірі не лем од уровня, в яком Европейска Унія і НАТО пересунуться на Схід, але также од того, чи Україна способна буде заховати незалежность. Коли Европа Середна стала би перед вибором увійти до НАТО в ситуації, коли Україна была би підпорядкована Москві, або остати поза НАТО, коли Україна остала би незалежном - тот друга розвязка была би для Європи Середньої безпечнійша.

- Чи існує небезпека утрати незалежности України?

- На мою думку, Україна в найкоротшом часі не найдеся під впливами Росії. Конец Російської імперії юж настал. Московска імперія не потрафит знов відродитися в попередних границях. Так само, як того не потрафила зробити Британска імперія або Французска.

З другої сторони, жеби утримати незалежность, Україна потребує більш динамічного господарчого розвитку. Мусит положити конец криміналізації суспільства. Также барз висока бюрократія перешкаджат Україні в реформах.

В стратегічном інтересі Сполучених Штатов лежить Україна демократична з розвинутом господарком, присутна в європейских структурах яко партнерска держава.

- Яка єст стратегія Сполучених Штатов відносно України?

- Я є переконаний, же без України Росія тратит статус імперії, отже, рівночасно становит о много меншу загрозу для Середньої Європи. Геополітична кондиція Середньої Європи підлягає трансформації завдяки тревало незалежній Україні, котра станєся з часом державом середноєвропейском в повнім значеню того слова.

Та, отже, стратегічни можливости Середньої Європи будут більши, коли од Сходу тот простор не буде граничити з потенцияльно агресивним краєм.

- Чого Захід жде од Росії?

- Початки демократії в Росії сут барз трудни. Треба ищи пару років на укріплення в том краю основ деаократії. Теперішня борба о власть в Росії на високом уровні носит характер бюрократичний і часом тоталітарний. На мою думку, велики шанси в будучом на фігуру номер оден в російській політиці має дальше генерал Лебедь. Однак, ким буде в будучности - чи Пиночетом, чи Пероном - трудно тепер сказати. Найлучше было би, коли би порозуміл,

же період Російської імперії єст закритий.

Відносини Сполучених Штатов з Росією не сут ворожи. То правда, же відносно дакотрих дій Росії має застереження. Однак береме під увагу факт, же Росія прямує до демократії, што Захід підпорує. Натурально, хочеме, же тих позитивних змін было би в Росії більше. Хочеме, наприклад, жеби Росія была державом менше милитарном. Однак, мушу подчеркнути, же закінчився час, коли - як в роках президентури Рональд Рейгана - СССР был однозначно ворожом державом. І з того тогди виводилася політика Сполучених Штатов відносно Москви.

ПОЧАТКИ ЛЕМКОВСКОЙ НАРОДНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В США

Лемко-Союз получил свой организационный чартер в штате Огайо 1-го августа 1931 року. От того дня він стал членском корпорациом. В розумінні закона то значило, што Лемко-Союз стал правном особом і мог на свое организационне имя принимати обязательства, набывати маєток і отвічаты за свои акты, дійствующи через законно выбранных урядников, як своих агентов.

При кінці 1922 року в Нью-Йорку начала виходити газета "Лемковщина", котру издавал Лемковский Комитет, основанный того же року тогдашнім редактором "Правды" В.П.Гладиком. Одповідальним редактором "Лемковщины" был д-р С.Пыж, котрый лем што приїхал из старого краю (из Праги). Газета виходила регулярно, два разы на місяць, і в короткім часі позыскала собі близько 800 предплатников, так што юж могла утриматися о своих власных силах. При підтримці газети Лемковский Комитет собрал значны суми на Руску Бурсу в Горлицях і на другу допомогу старому краю. Но в іюні 1923 р. д-р Пыж был вибранный редактором "Правды", органа запомоговой организации Общества Русских Братств в Филадельфии і мушений был оставити роботу в редакції "Лемковщины". Газета виходила ище якийсь час, с перервами, под редакциом В.П.Гладика.

(Далій буде)

Од Редакції:

Материял передруковуємо з "Карпаторусского Календаря" за 1951 р.

ІВАН МАДЗІВ.

НАША КРИВДА НЕМА КІНЦЯ

Наш нарід пережив тяжку долю, біду, нужду, і страданя. Давали нам розмаїти назви, жеби нас ділити на менши групи. Ото для прикладу: Русини, Галичане, Харвати, Бойки, Гуцули, Москофіли, Австрияки, Лемки, Українці, Бандерівці, Луретики, Шизматики, Одщепинці і множество інших од часу принятя першого словянского алфавету до нашої Церкви. Алфавет тот написали Кирил і Мефодій, т. зв. КИРИЛИЦЯ, для того, же ми не розуміли латині в молитві (864 р.) В наших церквях можна до гнеска тот алфавет видіти. Рим того барз не любив, відомо чого. За 124 роки пізнійше Володимир Великий приняв для цілого словянского народу Православя од Греції, в 988 р. Доконав Хрещеня. Од того часу до гнеска ми в клопотах.

Належали ми до Руского Княжества в 993-1340 роках. В 1241 р. Перший напад Татаре зробили на Словян і роблят го до гнеска (што їх до того приготує і в яким цілю?)

В 1341 р. польский Король Казимир Великий спрямував акцію за уполячення нашого народа ("Наше Слово" нр 34, 1988).

В 1595-6 рр. розбито нашу церков. Нашмарено на нас Унію Берестійску, котру реалізуют до нашого дня. Унія ест одповідальна за мильйони замордованих християн, мимо того на Заходной Україні приняла ся яко віра, котра не уважат Православну Церков.

В 1772 р. забрала нас Австрийско-Угорска монархия, котрой дано приказ доконати великого знищення над нашим народом.

В 1692 р. цілковита ліквідація Православной Церкви, повна польонізація.

В 1865 р. в Криници одобрали церкву-плебанию дві вилі, сильне ополячення. В тім самім часі од Хрещеня безустанно робили на нас розмаїти напади, рабунки, мордерства, палили наши церкви і села. Змусили наш народ захпати в темни гористи велики ліси, где створили наши предки свое тяжке житя. Ту тіж было недовго. Унію однавляють, доводом того остали до наших часів назви Стопів. Праві в кождім селі на великій горі ставляли стопа, смолака або шмарували смолом. Коли тоти погани ішли, то на аларм у керунок, где ся посувають, підпалляли того смоляка.

До Бортного в 1868 р. (дата не е точна), достало ся таких двох підпалячів, зачали палити село. Ту зробив великий

попис Петро Зурав. Петро постановив, же тоти підпаляче лем по його хижу дійдут. І так ся стало. Взяв топір в руку, став в сінях, і коли перший ішов повісти, же хижа горит, то зняв му голову. Пішов до другого, котрий підпаляв його хижу, зробив му так само і шмарив до огня.

Люде, котри приходили до Бортного, барз чудувалися, чого Бортне ма нови хижи на кажнім кінци і праві еднакови. Бортняне, як мурянки, кождий зо свого лісика тягнув дерево і за два місяци спалену част села одбудували.

Недовго того было, пристроїли новий замах, барз сильнійший. 1914 р. Австрия забрала Галичину. Тот самий ціль до виконаня – масово арештуют, стріляють, вішають, вивозят до лагру в Талергофі. Одним словом, дальша реализация Уніи Берестейской.

Перши на листі были ксьондзи Греко-Католицки, бо тримали східний обряд, вивезли до Талергофу. Православних стріляли на місцю, в тім решта нашої інтелігенції зостала знищена.

Перша Світова війна і еи земства над нашим народом широко описана в розмаїтих книжках, вартат спомнути о списку вояків, котри брали удів. Докладний запис Бортнян – 143 хлопи, з них 27 пропали без вісти. Нихто з них николи не был гонорований. Так як Поляки з Сенкови, за каждую десяту річницю бискуп з Тарнова давав медалі за москалі.

Перша війна принесла нам велики кривди, а Поляки стали ся псами встеклими до нашого народа, плювали нашим дідам на твар, по склепах били, змовлени всяди кричали: "Для Русинів нич нема". Люде вертали з міста плачущи. В таких тяжких варунках народ потрафив створити житя на селі. Ото возьмеме приклад з Бортного.

Бортне розвинуло поза ролом. Бортняне мали:

- 6 олярень, котрими робили олію з лену до омасти,
- 16 великих ткацких варстатів, где робили полотно з лену і вовни для себе і сусідних сел,
- 15 кушнірів, котри виправляли шкори на кожухи і обутя,
- 7 рибаків, котри мали контролю над годовльом риб і раків,
- 18 полювачів звірини дикой,
- 2 млини на воду рухоми, где робили муку,
- 15 каменярів, котри робили

хрести млинці, камені до остріня, будови,

- 15 бджолярів, кождий мав свою пасіку і достав мед для себе і сусіда,

- 10 столярів виробляли всіляки річи з дерева,

- 19 кузни стояло в селі, а ковалів было понад 30,

- 14 дохторів-аматорів, котри потрафили лічити найбарже труючого яда, як вкусив дакого, до зубів, до складаня кости, отворених ран, знали лічити очи (нихто не осліп), навет хвороти внутрішни. До Другой війни нихто не видів професіонального дохтора в селу,

- 10 кравчих, котри мали свої машини, ручні знали зшити праві в кождім домі. До того знали робити на дротах, жуделком, сийком,

- 9 шевчих. Тоти знали як робити шкірні, черевики і керпці. До самих керпців майстрів не бракувало, тото в кождім домі знали робити,

- 18 крестів придорожних – тото ест найліпшим доводом нашої культури духовой. Мали люде велику повагу до релігії, барз вірили і шанували свою релігію, але же была східна, то барз терпіли.

Давно я читав в "Карпатской Руси", же якаси жена ту роджена, барз интересна о походженю еи родичов, поїхала до Австриї, де глядала слідів, хто то были Лемки (Русини). Нашла одповідь. То были люде, котри нич не знали робити, нич не вірили, лем пили і крали. (Проста очерняюча одповідь). Ми гнеска можеме тіж повісти, же Австрияки – то были мордерци. То не буде правдиве, же одного мордерцу дати назву цілому народу. Я виную того, хто післав Кризаків, Наполеона, Австрияків, Гітлера, котрий повів, же не бере на себе жадной одповідальности. Лідери цілой Европи были куплени, меже ними і Поляки, а їх народ гинув.

Не помогло, же на нас брехали, же нам нич не продали, стали ми самовистарчующима і дальше провадили житя культурне і духове. Знищили нам на все дві читальні в селі ім. Наумовича і Качковского. Тото николи не вернеме, наша література цілковито знищена.

(Далій буде)

ЛЕМКИ НА ПОЧАТКУ ХХ-ГО ВІКУ
В ЧЕХОСЛОВАКІЇ

Теодор Вас. ДУФАНЕЦ

ПІВЦЫ ПРАВДЫ, СВОБОДЫ І СПРАВЕДЛИВОСТІ

ІСТОРИЧНІ ВСПОМИНИ

Прокопники руской идеи в Карпатах з 1918 року.

ШТО ДАЛА ЛЕМКОВЩИНА В ПЕРВЫХ ГОДАХ ЧЕХОСЛОВАКІЇ

В первой половине XIX столетия мало было известно в восточной части Галичины о русском народе на Лемковщине. Лем в другой половине XIX столетия появился прилив наших лемков в восточную часть Галичины, а именно в средние школы, а помещены в бурсу Народного Дома и в бурсу Ставропигийского Института. Молодежь средних учреждений с великою радостью и симпатией приняла своих единомыслящих коллег и наслаждалась лемковским наречием словом "лем". Наши русские лемки посещали польские гимназии в Сяноку, Горлицях и в Новом Санчу зато, что русских гимназий там не было, а воспитывались в бурсах, котры устроювали уроженцы Лемковщины. Украинцев, то есть сепаратистов на Лемковщине не было. Они появились аж о несколько роков перед войною зато, што перемышльская консистория назначала священников пересекнутых украинским сепаратизмом.

Больше внимание произвел переход на православие села Граб и других сел, котрым заинтересовалася Восточна Галичина, а тоже и Россия.

В 1909 году поездка Галицко-русской делегации в Москву и Петроград на Гоголевские юбилейные торжества, на котром официально принимал участие сын Лемковщины, гимназист VII класса Иван Андреевич Кулявчик, уроженец села Ольховец, на Лемковщине, сын селянина, тогда воспитанник бурсы Ставропигийского Института во Львові.

Перемышльская консистория под ведением епископа Чеховича не принимала в богословие студентов, окончивших гимназию з Лемковщины, лем зато, што они признавалися к русской народности, а потом под ведением студента Ивана Кушвары, уроженца Мшанной, обкидали епископску палату смердячими яйцами, за то, што не были приняты на богословие.

Русские житья на Лемковщине в начале Первой Світовой войны было заборононе, а на доносы шпионов-конфидентов Австро-мадьярской жандармерии и со стороны украинских попов, учителей и ерес-жандармов, были розстріляны священник Петро Сандович, його сын Антоний Сандович с Брунар, а тоже православный священник Максим Сандович зо Ждыни, Теофиль Мохнацкий, абсолювент гимназии и рещта священники, учителя и сознательне селянство было вывезене в Терезин, Талергоф, с чого много их померло, як видны діятели Лемковщины — священник Гавраил Гнатышак с Крыницы, свящ. Олимпий Полянський з Юровец, коло Сянока, выдающийся организатор и вице-маршал в Сяноку, учителя и селяне.

Переселенцы Лемковщины по инициативе свящ. Обушкевича в Америкі, не забываячи на своих единоплемянников, пересылали финансову поддержку в Талергоф, без котрой пришло бы ся им всім померти.

На другом Віденском процессі были суджены самы лучшие сыны Лемковщины, а то:

Др. Симеон Булик, адвокат, Мушина.

Свящ. Гавриил Гнатышак, Крыница.

Свящ. Роман Прислопский, Жегестов.

Др. Александр Гассай, адвокат, Мушина.

Др. Александр Савюк, Адвокат, Сянок.

Студент университета Дмитрий Вислоцкий (Ваньо Гунянка), село Лабова.

Студент университета Иван Андрейко, Тылич.

Теодор Мохнацкий, Мохначка.

Алексей Милянч, учитель, Поворозник.

Методий Трохановский, учитель, Крыница.

Свящ. Феодосий Дуркот, Ждыня.

Николай Громосьяк, крестьянин, Крыница.

Послі роспадения Австро-Мадьярщины, старой лукавой мачохы, Лемковщина осталася на произвол судьбы. Лучшие сыны Лемковщины желали присоединения к славянскому племени, а то к Чехословакии, но в конец концов остались "на всегда" в пределах католицкой панской Річы Посполитой Польской, котра продолжала стару политику оставлену ей Австро-Мадьярщином с Дивизом "Дивиде ет импера".

ЛЕМКИ В ЧЕХОСЛОВАКІЇ

Лучшие сыны Лемковщины, спасаючи свою жизнь на родной землі, переселилися в Чехословакию, с кстрых даякы получили университетське образование в Прагі, а больше всего были то сынове наших селян с поддержком родствников и переселенцов в Америкі.

Другие с высшим образованием получили высокие места, як окружные начальники, чиновники Гражданского управления Подкарпатской Руси и Словакии — публичные нотариы, адвокаты и проч. А то:

Дуркот Иоанна, урож. Ждыни, чиновница финан. управления Ужгорода.

Дуркот Евгения, урож. с. Ждыня, чиновница школьного реф. Ужгород.

Дуркот Дарина, урож. с. Ждыня, чиновница школьного реф. Ужгород.

Д-р. Симеон Уский, урож. с. Ждыня, заміститель публичного нотари Д-ра Дмитрия Маркова в Сабинові.

Ядловский Иван, урож. с. Смерековца, директор финан. дирекции Мукачево.

Д-р. Карел Андрей, урож. с. Лосье, прокуратор финан. дирекции Ужгорода.

Д-р. Вислоцкий Иван, урож. с. Гладышов, окружный начальник Перечина.

Д-р. Федорко Михаил, урож. с. Гладышов, адвокат — Мукачево.

Колдра Василий, урож. с. Святкова, инженер агроном — Тячево.

Д-р. Собин Дмитрий, урож. с. Бортне, с начала окружный начальник в Липанох, позднійше Пряшева, а послі публичный нотари в Тячеві на Подкарпатской Руси.

Д-р. инженер Хомкович Григорий, урож. Бортне, профессор университета в Братиславі.

Д-р. Иван Андрейко, урож. Тылича, участник Віденского процесса, окружный начальник в Росвигові коло Мукачева.

Венгринович Стефания, урож. с. Тылич, жена полковника Романа Сембратовича в Пряшеві.

Сембратович Роман, урож. с. Чертежа, около Санова, полковник Чехословацкой армии.

Вислоцкий Дмитрий, урож. с. Лабова (Ваньо Гунянка), первый секретарь Русской Народной Рады в Пряшеві, а и личный секретарь губернатора Д-ра Антония Бескида в Пряшеві, публицист, и наилучший оратор-бесідник для народа.

Д-р. Иван Кулявчик, урож. с. Ольховец, публичный нотари во Воловцы на Подкарпатской Руси, когда был судебным авскультантом (практикантом) на крайовом суді в Пряшеві, был инициатором заложения Русского Клуба в Пряшеві.

Федак Николай, урож. с. Поляны, чиновник окружного суда Гиральтовцы.

Полошинович Юрий, урож. с. Шавне, окруж. нотар Синевир — Подкарпатска Русь.

Полошинович Евстахий, урож. с. Середница, начальник суда Верещкы, Подкарпатска Русь.

Волосинович Александр, урож. с. Липовця, округ Сянов, начальник окружный в Бардейові, любимец народа.

Вацлавский Михаил, урож. с. Синявы, школьный инспектор в Межилаборцах, пионер русской кооперации в Карпатах, основатель кредитного дружества Надежда в Межилаборцах. В память жители города Межилаборцы похоронили його и на свой счет построили йому памятник, и поименовали улицу по имени Вацлавского.

Инженер Вацлавский Петер, урож. Синявы, брат Михаила, профессор горной академии в Банской Стявниці.

Д-р. Гнатко Андрей Михайлович, урож. Сяночины, директор русской гимназии в Ужгороді; основатель трудовой партии, депутат Пражского парламента, лучший организатор народа.

Д-р. Николай Лозинский, урож. Усврик, адвокат Севлюш.

Грабец Мирослав, урож. Лупкова, журналист, Прага.

Грабец Юрий, урож. Лупкова, економ, учитель, Верховцы.

Грабец Николай, урож. Лупкова, учитель Владича, округ Межилаборцы.

Инж. Грабец Евгений, профессор лісничой школы в Пряшеві.

Д-р. Гассай Александр, учасвник Вінского второго процесса, публичный нотари в Мукачеві, любитель школьной молодежи.

Лемковщина осталася есгодня пустом страном. Ей коренне население розсіяне по всіх странах чужой землі, а ей родный

(Продовження на ст. 4)

(Продовження з ст. 3)

сын не може поклонитися або доч над могилом родителей.

Честь и слава Вам, братья лемкы, што Вы не забываете за родну страну.

Теодор Вас. Дуфанец.

ИЕРОНИМ АНОНИМ (ВЛАДИМИР ХИЛЯК), УРОЖЕНЕЦ ЛЕМКОВЩИНЫ, ПИСАТЕЛЬ

Под именем Иероним Аноним на литературном поприщі был еден з найлучших писателей, уроженец Лемковщины, священник — Владимир Хиляк, бывший приходник села Бортне на Лемковщині. Родился в селі Верхомля Велика, повіт Новый Санч над Попрадом, умер дня 25. VII. 1893.

О том писателю наша Лемковщина не забыла, а можна сказати, што його сочинения уже и не появляются, но память осталася велика. Покойный священник Владимир Хиляк посіщал гимназию в Пряшеві, послі окончанія возвратился обратно на родну Лемковщину и вступат

на богословие во Львові, где кончит його, а по окончанию назначеный был приходником в село Бортне на Лемковщині.

Перва його повість была "Польский патриот", в котром описуе подіи и життя селян и их звичаи, а с великом любовью к гдекотрым з них.

Перва його повість появилася в газеті "Слово" в 1872 року. Уроженый он и выхованый между лемковскими селянами, он описуе жизнь селян, их звичаи и обычаи. Писал он оповіданиз "Мой, блаженной памяти, дьяк", в котром описуе старого дьяка, його честность, привязанность до своих обовязков, а и о його слабости — любовь до

паленки и самохвальства.

Росказ-оповідание "Кусник жизни людской" — о темноті селянина, котрый был обманутый жидом, тратит свой грунт родина гине в нужді.

Дальше його повість "Поштовый рожок", в котром описуе життя священнических семей, а тоже описуе життя гимназистов, яки живут на квартирах, далеко от дома, тяжело бідуют, але кромі того сохраняют юмор и разными выгадками веселыми увеселяют свое життя.

Єдна с найкрасших повістей была "Шибеничный верх", котра была перепечатана в России в журналі "Славянский мир" в 1880 году. Хиляк в той повісти описуе польских конфедератов, т. е. союз польских патриотов, их поведение на Лемковщині, яки боролися против польского короля Станислава Понятовского, яки знущалися над народом, а тоже яки терпіння переносили лемкы в тот час. И хотя повісти и оповідания Иеронима Анонима сут дуже интересны и поучаючы, то мало кто их читат, бо книжку тяжело достати, бо они на книжном рынке являются рідкостью.

ВЕЛИКИЙ ЖЕРТВОВАТЕЛЬ ЛЕМКОВЩИНЫ

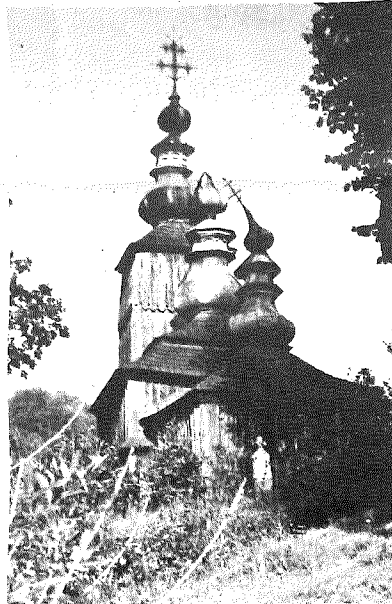
Венедикт Васильевич Мейский, Ц. К., инженер, родился в 1830 г. в селі Поляны на Лемковщині, отзывчий жертвователь на народны ціли. Все свои ошадности завіщал-жертвовал на постройку бурсы в Новом Санчу на Лемковщині, а тоже значительну сумму жертвовал на общ. Качковского во Львові.

Венедикт Васильевич Мейский помер в 1921 року во Львові.

Инициатор постройкы бурсы В. В. Мейского в Новом Санчу, Иван Демьянович Черкасский, преподаватель гимназии, учредитель русской бурсы им. В. В. Мейского в Новом Санчу. Родился в 1847 року, умер 1915 року в Відню.

Дуфанец Т. В.

ГУНКІВЦЫ
HUNKIVCY

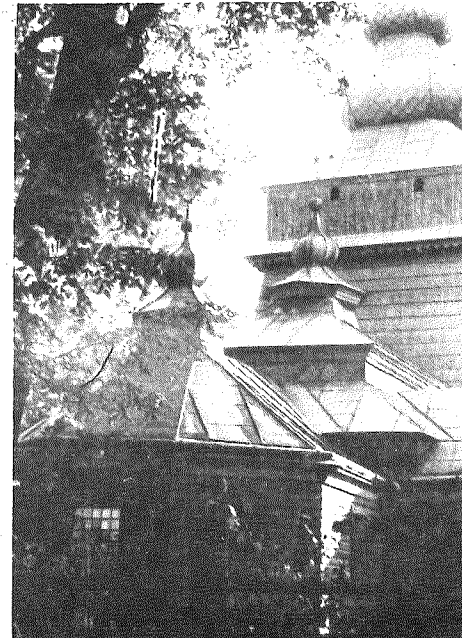

Вид на ТЫЛИЧ

НИЖНЫЙ КОМАРНИК
NIZNI KOMARNIK

ТЫЛИЧ — 1743
TYLICZ

ЛАДОМИРОВА
LADYMIROVA

ИВАН Ю. РУСЕНКО

БАСНИ

(По КРЫЛОВУ)

ВОЛК И ЯГНЯ

Право мають лем богаты,
А бідак все виноватый!
Най там гварит, як хце дакто,
Але факт все буде фактом;
Што то правда, а не лож —
Легко прекопати мож,
Лем тра байку послухати
О волку и о ягняти.

* * *

Сталося то в нашом краю,
В наших горах — гев, в Карпатах
(Стары люде памятают,
Аджек, и я тыж памятам):

Меж лісами, на поляні —
Ту, як Угрин и Лабовец —
Старый бача Гриц Заспаний
Пас громадске стадо овец.
Два псы стада пильнували,
Еден велький, другий малый.

Старый бача завсе дримал,
Ай оба псы рады спали...

Горяч была — солнце гріло —
Ягня воды захотіло
И одышло до потока,
Где вода барз не глубока.

И воды бы ся напило,
Преця воды доста было,
Але біда завсе близко —
Откаль-си взялся волчиско!

Треба было ся стеречи,
Бо біда по світу ходит —
И ягнятко бідне бечит,
Бо ся уж не напье воды.

Тепер стоить близко смерти,
Бо волк схоче го пожерти,
Хоц и нема на то права.
Але от чого устава?

Мають люде "Свод законов",
Ма тыж и волк право волче!
Шкода — реку — обороны,
Як волк схоче, то затовче!

Волк зачинат:

"По тых стежках

"Не шпацеруй, пане съвенцы!

"Ту мой грунт — от круля Лешка

"Я мам на то документы!"

"Чом ты ся мі тади крутиш

"И воду мі каламутиш?"

"Знай, што я, за таку справу

"Можу ти зорвати главу!"

На то ягня застрахане:

— Велькоможный волку, пане!

— Я лем ниже все пью воду,

— То мутити ей не годен...

А волк на то:

"Ище мі ту

"Будеш в очи цыганити?!"

"Што я повіл, то мам раций,

"Так само, як Лига Наций!"

"Знам тя добри зо всіх овец,

"Же-с большевик-вывротовец!"

"Преця-с мі тамтого року

"Змутил воду в том потоку!"

— Я ся лем на весну вродил,

— Влони ище ем не ходил...

"То твой брат!"

— Не мам брата.

"Но то сват!"

— Не мам свата...

"Не буду я часу тратил,

"Бо цілый род ваш проклятый!"

"Псякреф — стуй пыск бараня сволоч

"И травы мі не толоч!!"

"Я хочу жерти — маш знати,

"И зато ес уж виноватый!"

* * *

И загрыз волк ягнятко мале.

Бача и псы спали — дале...

(Продовження з "КР" ч. 11)

В. МАГЕРА

Осиф Хромый

А як хочеш, то прийд до краю, бо гев трафляться купити грунт, што люде выихали до Америки, то можеме купити для тебе. А до того маш того року ставати до ассентерунку, и так думам, же тебе отберут с першой кляссы. А я бы собі дуже жычыл, жебы мой сын служыл найяснійшому пану и заслужыл собі такой медаль, як заслужыл собі я. Та лем, сыну, приход до краю, а грошы ліпше як пришлеш наперед, жебы ти дакто по дорозі не украл," и т. д. наказовал, поучал Осиф Хромый своего сына Павла.

Сіл Павел и написал своему отцу так:

"Дорогий Няню! Я бы вас просил, жебы сте ся не грызли о грунт для мене, ани не думали ділити того, што мате, меж мене и Стефана, а дали ціле газдовство Стефанови, бо и без дільбы наши газдове в старом краю жебракы, што мусят морити голодом свои діти, як хотят сами сыты быти, як сами найліпше о том знате! Што до царской службы, то не лем я сам не хочу такой службы, але не жычу ей своему брату Стефану, ани никому другому, бо

така служба то найтяжше людске рабство. Газеты гев пишут, што цисаре в краю приготавлиют войну для бідного народа, приготавлиют для людей велике пекло, смерть, каліцтво и страшну біду и голод, штобы лем для себе и своих цисарских панов спасти добре роскошне жытя. Я, няню, не дам свою кров и жытя за того, штобы они могли ище долше роскошно пановати и роскошно жыти на плечах бідного народа. А таким цисарским медальом, як вы носите на своих грудях, я брыджуся и не хочу го за своего жытя на грудях носити, бо я уж порозуміл, што тот медаль означат цисарске рабство, а я не хочу быти рабом никого, а хочу жыти свободно. Што до грунта, котрый вы для мене обіцуете купити, то я так думам, што як я буду хотіл на грунті газдувати, то я собі куплю сам, який буду хотіл и где буду хотіл", и т. д.

Така отповідь сына Павла была страшным ударом для Осифа Хромого, а специально тота часть, в котрой сын понижыл найяснійшого пана и його медаль. Спалил тото письмо Хромый и остро приказал Хромисі, штобы николи му не вспоминала його сына Павла, котрого он больше не хоче знати, ани не хоче о нем чути.

XI

Пришла страшна світова война. Хромый обрал всі свои грошы, што мал от своих ітей из Америки, на котры они тяжко рацували, а слали няньови, бо повиновалися йому, яко родичу. Назберал тых грошей Хромый велику сумму, бо аж девять тысяч корун, и тоты грошы позычыл найяснійшому пану на войну. Но не лем грошы отдал найяснійшому пану, але и своего оставшого при ньом сына Стефана, котрый дораз в первых боях был убитый, и никто не знае, где погребеный.

Померла зо згрызу Хромиха. С Хромым осталася лем една калічна донька. Но Хромый не оставил той калічной своей дитині грунт, а цілком чужому чоловіку, а то зато, бо тот чоловік принюс з войны специальный цисарский медаль, а собі оставил до смерти вымову. Но не долго уж Хромый пожыл по войні. Єдного рана не мог встати с постели. Просил, штобы му прикликали батюшку, котрый втюк з России пред гнівом русского народа и присіл на лемковском селі. Коли батюшка пришол, Хромый вынял с под заголовка весь свой предсмертный капитал в суммі 300 злотых и передал дрожащом руком батюшкі с просьбом, штобы отмолил його гріхы. Батюшка грошы сховал и приобіцал Хромому, што он уж так постаратся, што бог му отпустит гріхы, а його душа пойде просто до неба.

XII

История тота проста, може тяжко написана, но я мушу ту заявити, што то не выдумана история, а история правдива. Такой Хромый наравду жыл, и наравду так газдовал, так мучыл свою родину, свои діти и свою жену, поробил их своими рабами, бо он хотіл быти высшым, старшым, шаржом и богачом, а што немал силы, не мал хитрости и розума, штобы поробити рабами других, то поробил рабами своих найблисших.

Ци кто больше из вас, дороги читателі, мал таких няньов, я сказати не могу, я лем тото могу сказати, што такы люде на світі суг. То тоты люде, што хромы ище на своем розумі, хромы сердцем и чувством. Тоты хромы люде нагромадили богатств и уживают их сами, и им дуже приятно смотрити, як други голодны ходят. Им ліпше зато смакуе.